

Омельяненко Валерія Олексіївна
здобувач 4-го курсу
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
спеціальності 035 Філологія (українська мова та література)
e-mail: ovaleri2006@gmail.com

ПРОГРЕСІЯ РОЗВИТКУ ТА НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ

Туристична галузь в Україні все ще має статус тієї, яка розвивається. Цей процес пов'язаний з формуванням національної ідентичності, адже утворення нових понять у вітчизняній терміносистемі залежить безпосередньо від носіїв і потреб суспільства. Але інтернаціональні особливості досліджуваної сфери діяльності ставлять перед лінгвістами непросте завдання: правильно сформулювати визначення, дати таке тлумачення, що буде зрозуміле нашому споживачу, але не втратить міжнародний характер.

У. Оленчук визначає декілька варіантів виникнення термінів [4, с. 167]:

Випадки, коли загальноживані слова стають термінами. Наприклад: **пакет**: «1. Конверт з листом, переважно офіційного змісту... 2. Паперовий мішок або обгортка для упаковки речей, продуктів тощо...» [1] / «1. Комплекс послуг, що надаються туристам під час подорожі за індивідуальним або груповим варіантом... 2. Складова туру, що включає обов'язкові послуги на маршруті... трансфер (будь-яке перевезення туриста всередині туристичного центру країни перебування)...» [3, с. 94]; Тобто спостерігаємо значні зміни в тлумаченні цих слів, якщо розглядати їх у контексті повсякденного вжитку та туристичної сфери діяльності.

Утворення визначень, спираючись на грецьку чи латинську мови – загальний для української та інших мов пункт, проте, говорячи про туризм, прикладами можуть стати: **віза** – «запозичення з французької мови; фр. visa походить від лат. visa» [2, с. 396]; **географія** – «через латинську мову (лат. geographia) запозичене з грецької» [2, с. 495].

Перехід термінів із вжитку однієї наукової сфери до іншої. У туризмі яскравим прикладом можуть стати медичні поняття: **геліотерапія** (лікування сонячним світлом/ультрафіолетом) чи **спелеотерапія** (лікування печерним мікрокліматом) тощо.

Переклад термінів з інших мов. Це питання наразі є дуже гострим серед фахівців, адже часто стикаємось з проблемою утворення так званих «синонімічних пар», у яких запозичення витісняє вже існуюче визначення українською мовою. Іншомовні слова сприймаються людиною як щось більш престижне, сучасне, коштовне, та, звертаючи увагу на етнопсихологію української нації, ми часто боїмося здатися гірше, ніж хтось інший, а також маємо комплекс меншовартості. Припускаємо, що звідси й витікає тренд на використання всього іноземного. Безперечно, існує багато випадків, коли без уживання термінів іншомовного походження не обійтись (пам'ятаємо про одну з найголовніших особливостей туристичної сфери – інтернаціональність), наприклад, поняття вже давно закріпилося в лексиці багатьох країн або певна тенденція ще не дійшла до нас, а фахівці вже повинні мати з нею справу для того, щоб якісно виконувати свої обов'язки. Проте водночас ігнорування власних відповідників придушує українську національну ідентичність. Отож питання, які стосуються меж її знецінення все ще залишаються відкритими до наукових дискусій.

Говорячи про сучасні тенденції розвитку туристичної термінології напряму, вони напряму залежать від глобальних подій, що відбуваються в країні, а саме – російсько-українська війна, що почалася 2014 року та повномасштабне вторгнення (24 лютого 2022 року). Тому наразі найпопулярнішим напрямком є **воєнний туризм**. У цьому контексті з Україною асоціюються декілька понять: dark tourism («темний» чи «тіньовий туризм»), гарячий воєнний туризм, бойове волонтерство, небойове волонтерство, віртуальні воєнні подорожі. Найбільш поширеним на теренах вітчизняної терміносистеми є **«гарячий мілітарі-туризм – подорожі в зону активних бойових дій з пізнавальною та (чи) діловою метою»** [5, с. 4]., тому що

більшість туристів (від пересічних людей до дипломатів), які прибувають до країни підпадають під описану категорію. А також **віртуальна воєнна подорож**, адже це найбезпечніший спосіб «відвідати» державу. Людина, гортаючи новини, відкриваючи фото та відео з місць бойових трагедій, стає онлайн-туристом, часто навіть не усвідомлюючи цього.

Отже, актуальні тенденції розвитку туристичної термінології виражаються саме в контексті мілітарі-туризму, зважаючи на стан, в якому перебуває Україна. Проте поняття, що входять до терміносистеми потребують стандартизації, а питання доречності активного запозичення нових визначень вимагають глибшого дослідження фахівцями.

Література

1. Академічний тлумачний словник (1970–1980): веб-сайт. URL: <https://sum.in.ua/>
2. Етимологічний словник української мови: у 6 т. ред. рада: О. Мельничук (голова) та ін.; Київ, 1982. Т. 1: А – Г. 633 с. URL: <https://archive.org/details/etslukrmov1/page/n73/mode/2up>
3. Короткий словник-довідник термінів з менеджменту туристичної діяльності / наук. ред. О. Бардінов. Полтава, 2019. 155 с. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA2020.pdf>
4. Оленчук У. Особливості перекладу англійської термінології у сфері туризму. Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної науки та прикладної науки: матеріали V Всеукр. наук.-практ. симпозіуму, м. Івано-Франківськ, 14 трав. 2021 р. Івано-Франківськ, 2021. С. 165-168.
5. Щука Г., Журба І., Коробейникова Я. Шляхи формування пропозиції на ринку в'їзного воєнного туризму в Україні. Електронний журнал «Економіка та суспільство». Туризм. 2024. №64. С. 1–9. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4299/4224>